ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

5. října 2006 *

Ve věci C-105/02,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 21. března 2002,

Komise Evropských společenství, zastoupená G. Wilmsem, jako zmocněncem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Spolkové republice Německo, zastoupené W.-D. Plessingem a R. Stüwem, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Sellnerem, Rechtsanwalt,

žalované,

* Jednací jazyk: němčina.

podporované

Belgickým královstvím, zastoupeným M. Wimmerem a A. Snoecx, jako zmocněnci, ve spolupráci s B. van de Walle de Ghelckem, avocat,

vedlejším účastníkem,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení S. Jann, předseda senátu, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (zpravodaj), M. Ilešič a E. Levits, soudci,

generální advokátka: C. Stix-Hackl,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 4. května 2005,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 8. prosince 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spolková republika Německo tím, že:

1. neuvolňovala určité tranzitní doklady (karnet TIR) v souladu s právními předpisy, s tím důsledkem, že z toho vyplývající vlastní zdroje nebyly správně zaúčtovány, ani poskytnuty včas Komisi,

2. nesdělila Komisi všechny ostatní celní částky, proti kterým nebyly vzneseny námitky a se kterými bylo zacházeno obdobně (poukázání na „účet B" namísto poukázání na „účet A"), pokud jde o neuvolňování karnetů TIR německými celnicemi od roku 1994 do novelizace vyhlášky spolkového ministra financí ze dne 11. září 1996 (III B 1 – Z 0912 – 31/96, dále jen „spolková vyhláška z roku 1996"),

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1552/89 ze dne 29. května 1989, kterým se provádí rozhodnutí 88/376/EHS, Euratom o systému vlastních zdrojů Evropských společenství (Úř. věst. L 155, s. 1), nahrazeného s účinností od 31. května 2000 nařízením Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 ze dne 22. května 2000, kterým se provádí rozhodnutí 94/728/ES, Euratom o systému vlastních zdrojů Společenství (Úř. věst. 130, s. 1; Zvl. vyd. 01/05, s. 169).

Komise se rovněž domáhá, aby Soudní dvůr učil, že:

— Spolková republika Německo má povinnost neprodleně poukázat na účet Komise neuhrazené vlastní zdroje z důvodu nesplnění povinností uvedených v odstavcích 1 a 2,

— Spolková republika Německo má povinnost uvést, pokud jde o případné již převedené částky na účet, datum splatnosti pohledávky, dlužnou částku a případně datum uskutečnění bankovního převodu,

— v souladu s článkem 11 nařízení č. 1552/89, pokud jde o období do 31. května 2000, a s článkem 11 nařízení č. 1150/2000, pokud jde o období po 31. květnu 2000, je Spolková republika Německo povinna zaplatit ve prospěch rozpočtu Společenství úroky dlužné v případě opožděného poukázání částek na účet.

Právní rámec

Úmluva TIR

2 Celní úmluva o mezinárodní přepravě zboží v rámci karnetů TIR (dále jen „úmluva TIR") byla podepsána v Ženevě (Švýcarsko) dne 14. listopadu 1975. Spolková republika Německo je stranou této úmluvy, jakož i Evropské společenství, které ji schválilo nařízením Rady (EHS) č. 2112/78 ze dne 25. července 1978 (Úř. věst. L 252, s. 1). Uvedená úmluva vstoupila pro Společenství v platnost dne 20. června 1983 (Úř. věst. L 31, s. 13).

3 Úmluva TIR zejména stanoví, že zboží přepravované na podkladě karnetu TIR, který zavádí, nepodléhá u pohraničních celnic placení nebo složení dovozních nebo vývozních cel a poplatků.

4 K provedení těchto výhod úmluva TIR vyžaduje, aby bylo zboží doprovázeno během celé doby přepravy jednotným dokladem, karnetem TIR, který má sloužit ke kontrole dodržování předpisů při přepravě. Vyžaduje rovněž, aby bylo na přepravu poskytnuto zajištění sdruženími schválenými smluvními stranami podle ustanovení článku 6 této úmluvy.

5 Článek 6 odst. 1 úmluvy TIR tak stanoví:

„Každá smluvní strana může za podmínek a záruk, které sama stanoví, zmocnit některá sdružení, aby přímo, nebo prostřednictvím odpovídajících sdružení vydávala karnety TIR a vystupovala jako ručitel."

6 Karnet TIR se skládá z řady listů složených z útržkového listu č. 1 a útržkového listu č. 2 s kmenovými listy, na kterých jsou obsaženy všechny nezbytné informace. Dvojice útržkových listů je použita pro každé průchozí území. Na začátku přepravy se kmenový list č. 1 předloží celnici odeslání; k vyřízení operace dojde návratem kmenového listu č. 2 od celnice výstupu na témže celním území. Tento postup se opakuje pro každé průchozí území použitím jednotlivých dvojic útržkových listů, které jsou součástí téhož karnetu.

7 Karnety TIR tiskne a distribuuje International Road Transport Union (Mezinárodní unie silniční dopravy, dále jen „IRU"), se sídlem v Ženevě. Vydání uživatelům zajišťují záruční sdružení každého státu oprávněná k tomuto účelu správními orgány smluvních stran. Karnet TIR je vydán záručním sdružením země odeslání, přičemž zajištění je poskytnuto IRU a skupinou pojistitelů ve Švýcarsku (dále jen „skupina pojistitelů").

8 Článek 8 úmluvy TIR stanoví:

„1. Záruční sdružení se zavazuje zaplatit splatná dovozní nebo vývozní cla a poplatky zvýšené o případné úroky z prodlení, které měly být zaplaceny podle celních zákonů a nařízení země, ve které byl porušen předpis, týkající se operace TIR. Toto sdružení ručí za zaplacení výše uvedených částek společně a nerozdílně s osobami, které je dluží.

2. Jestliže v případech uvedených v odstavci 1 tohoto článku zákony a nařízení smluvní strany nestanoví placení dovozních nebo vývozních cel a poplatků, zavazuje se záruční sdružení zaplatit za týchž podmínek částku rovnající se výši dovozních nebo vývozních cel a poplatků zvýšených o případné úroky z prodlení.

3. Každá smluvní strana stanoví pro každý karnet TIR maximální výši částek, jejichž zaplacení lze na záručních sdruženích požadovat podle ustanovení uvedených odstavců 1 a 2.

4. Záruční sdružení je odpovědné vůči orgánům země, v které se nachází celnice odeslání, od okamžiku, kdy celnice přijme karnet TIR. V dalších zemích, kterými operace přepravy zboží na podkladě karnetů TIR prochází, začíná tato odpovědnost, jakmile je zboží dovezeno [...]

5. Odpovědnost záručního sdružení se vztahuje nejen na zboží uvedené v karnetu TIR, nýbrž také na zboží, které ač není v karnetu uvedeno, je uloženo v celně uzavřeném prostoru silničního vozidla nebo v celně uzavřeném kontejneru; tato odpovědnost se nevztahuje na žádné jiné zboží.

6. Pro stanovení cel a poplatků zmíněných v odstavcích 1 a 2 tohoto článku platí údaje o zboží uvedené v karnetu TIR, nebude-li prokázán opak.

7. Při nastalé splatnosti částek uvedených v odstavcích 1 a 2 tohoto článku příslušné orgány mají podle možnosti žádat o zaplacení osobu nebo osoby, které je přímo dlužní, dříve než svůj nárok uplatní vůči záručnímu sdružení."

Režim vlastních zdrojů Společenství

9 Článek 2 nařízení č. 1552/89, obsažený v hlavě I nazvané „Obecná ustanovení", stanoví:

„1. Pro účely použití tohoto nařízení se nárok Společenství na vlastní zdroje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí 88/376/EHS, Euratom stanoví, jakmile

o splatné částce příslušný orgán členského státu vyrozumí dlužníka. Vyrozumění se učiní, jakmile je dlužník znám a jakmile může být výše nároku vypočtena příslušnými správními orgány v souladu s příslušnými předpisy Společenství.

[...]" *(neoficiální překlad)*

10 Toto ustanovení bylo změněno s účinností od 14. července 1996 nařízením Rady (Euratom, ES) č. 1355/96 ze dne 8. července 1996 (Úř. věst. L 175, s. 3), jehož znění bylo převzato v článku 2 nařízení č. 1150/2000, který stanoví:

„1. Pro účely tohoto nařízení se nárok Společenství na vlastní zdroje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí 94/728/ES, Euratom stanoví, jakmile jsou splněny podmínky stanovené celními předpisy, které se týkají zaúčtování částky nároku a vyrozumění dlužníka.

2. Dnem stanovení podle odstavce 1 je den zaúčtování podle celních předpisů.

[...]"

11 Článek 6 odst. 1 a 2 písm. a) a b) nařízení č. 1552/89, obsažený v hlavě II, nazvané „Účtování vlastních zdrojů" [nyní čl. 6 odst. 1 a 3 písm. a) a b) nařízení č. 1150/2000] stanoví:

„1. Účty vlastních zdrojů vede ministerstvo financí každého členského státu nebo jiný subjekt pověřený každým členským státem a jsou členěny podle jednotlivých druhů vlastních zdrojů.

2. a) Nároky stanovené podle článku 2 se, aniž je dotčeno písmeno b) tohoto odstavce, účtují [účet obecně nazývaný ‚účet A'] nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven.

b) Stanovené nároky nezaúčtované podle písmene a), protože dosud nejsou uhrazeny a nebylo na ně poskytnuto žádné zajištění, se poukáží na zvláštní účet ve lhůtě stanovené v písmenu a) [účet obecně nazývaný ‚účet B']. Členské státy mohou takto postupovat také v případě, že proti stanoveným nárokům, na něž bylo poskytnuto zajištění, jsou vzneseny námitky a jejich výše by se mohla po vyřešení vzniklých sporů změnit." *(neoficiální překlad)*

12 Článek 9 nařízení č. 1552/89 a 1150/2000, obsažený v hlavě III, nazvané „Poskytování vlastních zdrojů", zní následovně:

„1. Postupem podle článku 10 poukáže každý členský stát vlastní zdroje na účet vedený na jméno Komise u ministerstva financí nebo jiného subjektu, který každý členský stát určí.

Tento účet je veden bezplatně.

2. Komise poukázané částky přepočte a vede je na svých účtech [...]."

13 Podle čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1552/89 a 1150/2000, který je součástí téže hlavy III:

„Po odečtení 10 % na náklady spojené s vybíráním vlastních zdrojů podle čl. 2 odst. 3 [rozhodnutí 88/376, respektive 94/728] se vlastní zdroje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) [těchto rozhodnutí] připisují na příslušné účty nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven podle článku 2 tohoto nařízení.

Nicméně nároky uváděné na zvláštních účtech podle [čl. 6 odst. 2 písm. b), respektive čl. 6 odst. 3 písm. b)] musí být zaúčtovány nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byly nárokované částky uhrazeny."

14 Na základě článku 11 nařízení č. 1552/89 a 1150/2000, obsaženého rovněž v uvedené hlavě III:

„V případě jakéhokoli zpoždění v připisování částek [prodlení v poukázání částek] na účet uvedený v čl. 9 odst. 1 zaplatí dotyčný členský stát úrok vypočtený podle úrokové míry uplatňované ke dni uplynutí lhůty na peněžním trhu daného

členského státu na krátkodobé operace veřejného financování zvýšené o dva procentní body. Tato úroková míra se zvyšuje o 0,25 procentního bodu za každý měsíc prodlení. Takto zvýšená sazba se použije na celou dobu prodlení."

15 Článek 17 odst. 1 a 2 těchto nařízení, spadající do hlavy VII nazvané „Kontrola", stanoví:

„1. Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření, aby zajistily, že částky odpovídající nárokům stanoveným podle článku 2 budou poskytnuty Komisi tak, jak je stanoveno v tomto nařízení.

2. Členské státy nejsou povinny Komisi poskytnout částky odpovídající stanoveným nárokům jedině tehdy, pokud tyto částky nemohly být vybrány z důvodu vyšší moci. Kromě toho nemusí členské státy poskytnout Komisi tyto částky ve zvláštních případech, jestliže se po důkladném zhodnocení všech závažných okolností každého jednotlivého případu ukáže, že v dlouhodobém výhledu není vybrání těchto částek možné z důvodů, které nemohou být přičítány těmto členským státům. [...]"

16 Článek 18 nařízení č. 1552/89 [nyní článek 18 nařízení č. 1150/2000] stanoví:

„1. Členské státy provádějí kontroly a šetření týkající se stanovování a poskytování vlastních zdrojů uvedených v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) [rozhodnutí 88/376 respektive 94/728]. Komise vykonává své pravomoci za podmínek stanovených v tomto článku.

2. Při uplatňování odstavce 1 členské státy

— na žádost Komise provádějí doplňkové kontroly. Komise ve své žádosti o doplňkovou kontrolu uvede její důvody;

— zapojují Komisi na její žádost do kontrol, které provádějí.

Členské státy přijmou veškerá účelná opatření k usnadnění těchto kontrol. Pokud je do nich zapojena Komise, poskytnou jí členské státy podklady uvedené v článku 3.

[...]."

Vnitrostátní právní úprava

17 Spolková vyhláška z roku 1996 stanoví:

„Pokud jde o žádosti o zaplacení dovozního cla v rámci režimu tranzitu Společenství nebo obecného režimu tranzitu, má se za to, že na pohledávky bylo poskytnuto zajištění pouze tehdy, pokud bylo pro každou operaci tranzitu poskytnuto konkrétní zajištění a toto zajištění nebylo dosud uvolněno.

Všechny ostatní pohledávky z režimu tranzitu Společenství, obecného režimu tranzitu nebo režimu TIR se považují za nezajištěné [...].“

Postup před zahájením soudního řízení

18 Při kontrole vlastních tradičních zdrojů v Německu provedené Komisí ve dnech 24. až 28. listopadu 1997 byly v rámci celního režimu tranzitu zjištěny případy nezaplacení nebo prodlení se zaplacením vlastních zdrojů Komisi z důvodu nedodržení pravidel zaúčtování stanovených v čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1552/89. Podle Komise německé orgány neuvolňovaly určité tranzitní doklady v rámci celního režimu tranzitu v souladu s právními předpisy, s poukazem na spolkovou vyhlášku z roku 1996. Jedná se o 509 karnetů TIR v letech 1993 až 1995, a dotčené nároky dosahují celkové částky přibližně 20 milionů DEM. Celní úřady sice včas zaslaly žádost o zaplacení cla a stanovily lhůtu záručnímu sdružení, ale žádná platba nebyla provedena a německé orgány se soudně nedomáhaly dlužných částek, i přesto, že tak měly učinit. Podle Komise bylo vymáhání dotčeného cla přerušeno nebo dokonce nebylo zahájeno, jelikož německá vláda uzavřela se záručními sdruženími dohody, kterými se dočasně vzdala uplatňování svých nároků.

19 Podle německých orgánů musí být dotčené částky považovány za nezajištěné ve smyslu spolkové vyhlášky z roku 1996. V důsledku toho poukázaly uvedené částky na účet B, ačkoliv v rámci úmluvy TIR bylo jako smluvní zajištění za karnet TIR poskytnuto zajištění ve výši 50 000 USD.

20 Tento postup byl kritizován Komisí, která tvrdí, že smluvní zajištění musí být považováno za konkrétní nebo paušální zajištění, takže dané pohledávky měly být poukázány, v rozsahu, v němž proti nim nebyly vzneseny námitky, na účet A.

21 Dopisem ze dne 19. prosince 1997 Komise tedy vyzvala německé orgány, aby jí sdělily obsah dohod uvedených v bodě 18 tohoto rozsudku a ostatních obdobných dohod případně uzavřených s jinými záručními sdruženími, jakož i aby jí sdělily, pokud jde o stanovené a neuhrazené vlastní zdroje z neuvolněných karnetů TIR, v jakém okamžiku a jakou formou dojde k jejich poskytnutí Komisi.

22 Dopisem ze dne 22. ledna 1998 německé orgány uplatnily, že zvyšující se počet podvodů při operacích tranzitu na podkladě karnetu TIR vedl dne 5. prosince 1994 k výpovědi smlouvy o zajištění skupinou pojistitelů a k pozastavení plateb touto skupinou německým záručním sdružením, zajištěných prostřednictvím IRU. Za těchto podmínek bylo dočasné vzdání se uplatňování svých práv soudní cestou německými orgány nezbytné proto, aby bylo zabráněno úpadku těchto sdružení a tedy zhroucení systému TIR v celé Evropské unii. Krom toho probíhá rozhodčí řízení mezi IRU a uvedenou skupinou. Podle uvedených orgánů se lze domnívat, že na pohledávky z nevyřízených operací tranzitu bylo poskytnuto zajištění ve smyslu nařízení č. 1552/89 pouze tehdy, pokud se poskytnuté zajištění týká individuálních operací a poskytuje ochranu až do výše skutečného rizika, čemuž tak v projednávané věci není.

23 Dopisem ze dne 30. března 1998 Komise zopakovala svou žádost o poskytnutí dotčených vlastních zdrojů, když měla za to, že na pohledávky z nevyřízených operací tranzitu, stanovené při kontrole vlastních zdrojů v listopadu 1997, bylo poskytnuto zajištění.

24 Dopisem ze dne 22. května 1998 německé orgány odpověděly, že nemohly této žádosti vyhovět, neboť jinak by došlo k neoprávněnému zatížení německého rozpočtu, jelikož dotčené zajištění pokrývalo jen část předmětného cla. Před přijetím spolkové vyhlášky z roku 1996 Spolková republika Německo poukázala souhrnně zajištěné pohledávky na účet A a poskytla Komisi vlastní zdroje bez ohledu na zaplacení či nezaplacení cla, i když k vymožení cla byly příslušné jiné členské státy z důvodu porušení právních předpisů nebo nesrovnalostí, ke kterým došlo na jejich území. Toto nadměrné zatížení německého rozpočtu již nebylo snesitelné.

25 Dopisem ze dne 8. června 1998 Komise německé orgány vyzvala, aby jí zejména sdělily dříve požadované informace pro účely výpočtu případných úroků z prodlení na základě článku 11 nařízení č. 1552/89. Ve své odpovědi ze dne 18. září 1998 uvedené orgány potvrdily své stanovisko vyjádřené v dopisech ze dne 22. ledna a 22. května 1998.

26 Dopisem ze dne 30. října 1998 Komise požádala německou vládu, aby jí uhradila určitou částku jakožto zálohu na dlužné nároky do posledního dne druhého měsíce po zaslání tohoto dopisu, a sdělila jí všechny ostatní celní částky, proti kterým nebyly vzneseny námitky a které byly poukázány na účet B namísto účtu A, týkající se karnetů TIR neuvolněných německými celními úřady v průběhu let 1994 až 1998.

27 Dopisem ze dne 4. března 1999 německé orgány potvrdily své stanovisko a sdělily Komisi, že odmítají vyhovět jejím žádostem.

28 V dopise ze dne 24. března 1999 a poté ve své výzvě dopisem ze dne 15. listopadu 1999 Komise zpochybnila výklad nařízení č.1552/89 zastávaný německou vládou. Tvrdí v nich, že na rozdíl od toho, co tvrdí německé orgány, se nejedná o obecné zajištění poskytnuté pro několik pohledávek, ale o zajištění pro každý karnet TIR, které ve většině případů pokrývá pohledávky zcela nebo z velké části.

29 Přetrvávající odmítnutí sdělit Komisi obsah dohod uzavřených se záručními sdruženími je v rozporu s článkem 10 ES. Mimoto pokud jde konkrétně o dotčené karnety TIR týkající se let 1993 a 1994, nedotýká se jich výpověď smlouvy o zajištění, ke které došlo na konci roku 1994. Pokud jde o karnety TIR týkající se roku 1995, Spolková republika Německo se dočasně vzdala práva uplatňovat své pohledávky u záručního sdružení za podmínky, že jeho ručení přetrvá až do výše „náležitého osobního příspěvku" a že jako zajištění postoupí své pohledávky za zajistitelem. V důsledku toho bylo na pohledávky z roku 1995 a z let následujících také poskytnuto zajištění a měly být – přinejmenším částečně – zaúčtovány na účet A a poskytnuty Komisi, jelikož proti nim nebyly včas vzneseny námitky. Pokud jde o dočasné vzdání se vymáhání částek zaúčtovaných na účet B, Komise připomíná, že německé orgány jsou na základě článku 17 nařízení č. 1552/89 povinny přijmout veškerá opatření nezbytná k tomu, aby byly vybrány částky odpovídající stanoveným vlastním zdrojům.

30 Ve svém sdělení ze dne 1. února 2000 německé orgány potvrdily a rozvinuly své stanovisko a zároveň Komisi předaly dohody uzavřené se záručními sdruženími týkající se odkladu plateb.

31 Dne 8. listopadu 2000 Komise zaslala Spolkové republice Německo odůvodněné stanovisko. Podle Komise nebylo možné se z důvodu rozhodčího řízení mezi IRU a skupinou pojistitelů domnívat, že proti pohledávkám byly vzneseny námitky. Proti hlavním pohledávkám nebyly dlužníky vzneseny námitky a odmítnutí uvedené skupiny ručit za dlužníka nelze považovat za námitky proti hlavním pohledávkám. Konečně dočasné vzdání se svých pohledávek německými orgány se týká čistě a pouze ručení pojistitelů za záruční sdružení. V tomto ohledu nemůže být povinnost dlužníků, a tudíž i povinnost Spolkové republiky Německo dotčena, pokud jde o rozpočet Společenství. Na rozdíl od stanoviska tohoto členského státu není namístě použít čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1552/89, který se použije pouze tehdy, pokud nemohly být částky odpovídající vlastním zdrojům vybrány z důvodu vyšší moci (první věta uvedeného ustanovení) nebo pokud se ukáže, že v dlouhodobém výhledu není vybrání těchto částek možné z důvodů, které nemohou být přičítány těmto členským státům (druhá věta téhož ustanovení).

32 Komise znovu požádala německé orgány, aby jí neprodleně poskytly jakožto zálohu částku 10 552 875 DEM odpovídající částce týkající se neuvolnění karnetů TIR z let 1996 a 1997, aby bylo zabráněno dalším úrokům z prodlení, sdělily jí všechny ostatní celní částky, proti kterým nebyly vzneseny námitky a se kterými bylo zacházeno obdobně, pokud jde o neuvolňování karnetů TIR německými celnicemi od roku 1994 až do novelizace spolkové vyhlášky z roku 1996 a neprodleně poskytly Komisi dotčené vlastní zdroje, aby bylo zabráněno dalším úrokům z prodlení. Spolková republika Německo byla vyzvána k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby vyhověla tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.

33 Německá vláda odpověděla na odůvodněné stanovisko dopisem ze dne 10. ledna 2001, ve kterém opakuje své stanovisko uvedené dříve, a sice, že pouze částky, na

které bylo poskytnuto zajištění, které je „bezprostředně a neprodleně uplatnitelné", musí být poskytnuty Společenství. Tak tomu však není v případě dotčeného zajištění na základě úmluvy TIR, neboť vnitrostátní sdružení se již nemohla opírat o protiručení IRU a IRU se již nemohlo spoléhat na plnění skupinou pojistitelů z důvodu mnohem vyšší částky škod nestanovené v pojistných smlouvách a způsobené vážnějšími podvody v rámci organizované kriminality. Částka zajištění, a sice 60 024 eur, nekryla pohledávky týkající se zboží. Mimoto z čl. 8 odst. 7 úmluvy TIR vyplývá, že v případě neuvolnění operace TIR má být na prvním místě vyzván k plnění přímý dlužník. Teprve v případě neúspěšné žádosti určené dlužníkovi může být uplatněno ručení záručních sdružení.

34 Krom toho je třeba se domnívat, že jelikož jsou pohledávky předmětem námitek mezi záručními sdruženími a správním orgánem, jsou proti nim vzneseny námitky ve smyslu čl. 6 odst. 2 nařízení č. 1552/89. Navíc probíhají správní řízení nebo soudní řízení před německými soudy, což odůvodňuje poukázání částek na účet B. Konečně dohoda s uvedenými sdruženími není vzdáním se práv vůči těmto sdružením, ale pouze dočasným neuplatněním těchto práv, což je nezbytné k zabránění nevyhnutelné platební neschopnosti.

35 Za těchto podmínek se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

36 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 9. září 2002 bylo v probíhajícím řízení povoleno vedlejší účastenství Belgického království na podporu návrhových žádání Spolkové republiky Německo.

K žalobě

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z částečné nepřípustnosti žaloby

Argumentace účastníků řízení

37 Spolková republika Německo, podporovaná Belgickým královstvím, uplatňuje, že žaloba je částečně nepřípustná v rozsahu, v němž se Komise svým třetím, čtvrtým a pátým bodem návrhových žádání domáhá, aby byla žalované uložena povinnost „neprodleně poukázat na účet Komise neuhrazené vlastní zdroje z důvodu nesplnění povinností", o která jde v probíhajícím řízení, „uvést, pokud jde o případné již převedené částky na účet, datum splatnosti pohledávky, dlužnou částku a případně datum uskutečnění bankovního převodu" a „ve prospěch rozpočtu Společenství zaplatit úroky dlužné v případě opožděného poukázání částek na účet".

38 Z článku 228 odst. 1 ES jasně vyplývá, že úloha Soudního dvora se omezuje na určení nesplnění povinnosti, aniž by Soudní dvůr mohl ukládat žalovanému, aby se choval určitým způsobem, zatímco vnitrostátním orgánům náleží rozhodnout o důsledcích, které je třeba vyvodit z určení nesplnění povinnosti s tím, že toto neplnění povinnosti musí být neprodleně ukončeno. Povinnosti týkající se toho, aby bylo ukončeno neplnění povinnosti, mohou být zajisté uvedeny v odůvodnění rozsudku Soudního dvora, ale nikoliv v jeho výroku (viz zejména rozsudek ze dne 20. března 1986, Komise v. Německo, 303/84, Recueil, s. 1171, bod 19).

39 Je tedy namístě odmítnout třetí a pátý bod návrhových žádání, neboť těmito návrhy Komise ve skutečnosti uplatňuje žaloby na zaplacení. Totéž platí pro čtvrtý bod

návrhových žádání, kterým Komise formuluje návrh na nepřesná šetření, zatímco Soudní dvůr může případně jen určit, že došlo k porušení povinnosti poskytnout informace a povinnosti loajality (rozsudek ze dne 7. března 2002, Komise v. Itálie, C-10/00, Recueil, s. I-2357). Krom toho, že tento poslední návrh nebyl předložen v rámci postupu před zahájením soudního řízení, přenáší důkazní břemeno ohledně nesplnění povinnosti, které má nést Komise, a nikoliv dotčený členský stát.

40 Podle Komise znění článku 228 ES nebrání Soudnímu dvoru, aby učinil potřebná prohlášení k zabránění neplnění povinnosti. Pokud je o čtvrtý bod návrhových žádání, Komise podotýká, že je v široké míře závislá na informacích poskytnutých členskými státy, aby mohla ověřit, zda posledně uvedené správně hradí splatnou částku vlastních zdrojů. Členské státy podléhají zvláštní povinnosti spolupráce (výše uvedený rozsudek Komise v. Itálie, body 88 a následující), výslovně konkretizované v čl. 18 odst. 2 a 3 nařízení č. 1552/89, takže Komise mohla, aniž by porušila zásadu proporcionality, požadovat po žalované, jak činila od zahájení správního řízení, informace nezbytné pro ověření existence a dosahu nesplnění povinnosti, které přesvědčivě popsala. To je právě cílem sledovaným druhým a čtvrtým bodem návrhových žádání.

41 Pokud jde o pátý bod návrhových žádání, Komise uvádí, že článek 11 nařízení č. 1552/89 obsahuje přesnou a nepodmíněnou povinnost zaplatit úroky z prodlení a že Soudní dvůr již odkázal na takovou povinnost v jiných žalobách pro nesplnění povinnosti (viz zejména výše uvedený rozsudek Komise v. Německo, bod 19). V případě nesplnění povinnosti platby nemá členský stát žádnou posuzovací pravomoc ohledně toho, jak neplnění povinnosti ukončí.

42 Při jednání Komise nově formulovala pátý bod návrhových žádání v tom smyslu, že se nyní domáhá, aby Soudní dvůr určil, že „Spolková republika Německo porušila článek 11 nařízení č. 1552/89, když do rozpočtu Společenství nezaplatila dlužné úroky".

Závěry Soudního dvora

43 Třetím a čtvrtým bodem návrhových žádání své žaloby, jakož i pátým bodem těchto žádání v jeho původním znění se Komise domáhá, aby Soudní dvůr uložil Spolkové republice Německo, aby „neprodleně poukázala na účet Komise vlastní zdroje neuhrazené z důvodu nesplnění povinností uvedených v odstavcích 1 a 2", „uvedla, pokud jde o případné již převedené částky na účet, datum splatnosti pohledávky, dlužnou částku a případně datum uskutečnění bankovního převodu" a „ve prospěch rozpočtu Společenství zaplatila úroky dlužné v případě opožděného poukázání částek na účet", na základě článku 11 nařízení č. 1552/89 za období do 31. května 2000 a článku 11 nařízení č. 1150/2000 za období po 31. květnu 2000.

44 Je nesporné, že předmětem žaloby podané na základě článku 226 ES je určit, že členský stát nesplnil své povinnosti vyplývající z práva Společenství. Určení takového nesplnění zavazuje přímo podle samotného znění článku 228 ES dotčený členský stát k tomu, aby přijal opatření, která vyplývají z rozsudku Soudního dvora. Soudní dvůr naproti tomu nemůže takovému státu nařídit přijetí konkrétních opatření (viz zejména rozsudek ze dne 14. dubna 2005, Komise v. Německo, C-104/02, Sb. rozh. s. I-2689, bod 49).

45 V důsledku toho Soudní dvůr v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti nemůže rozhodnout o žalobních důvodech souvisejících s body návrhových žádání směřujících k tomu, jako v projednávaném případě, aby členskému státu uložil povinnost poukázat určité částky na účet, poskytnout informace týkající se určitých částek a zaplatit úroky z prodlení.

46 Pokud jde o novou formulaci pátého bodu návrhových žádání, je namístě připomenout, že účastník řízení nemůže v průběhu řízení v zásadě změnit samotný předmět sporu a opodstatněnost žaloby je třeba přezkoumat pouze z hlediska návrhových žádání obsažených v žalobě nebo jiném návrhu, kterým se zahajuje řízení (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 25. září 1979, Komise v. Francie, 232/78, Recueil, s. 2729, bod 3; ze dne 6. dubna 2000, Komise v. Francie, C-256/98, Recueil, s. I-2487, bod 31, a ze dne 4. května 2006, Komise v. Spojené království, C-508/03, Sb. rozh. s. I-3969, bod 61).

47 Podle ustálené judikatury (viz zejména rozsudky ze dne 9. listopadu 1999, Komise v. Itálie, C-365/97, Recueil, s. I-7773, bod 23, a ze dne 27. dubna 2006, Komise v. Německo, C-441/02, Sb. rozh. s. I-3449, bod 59), výzva dopisem zaslaná Komisí členskému státu a odůvodněné stanovisko vydané Komisí vymezují předmět sporu, který již nemůže být následně rozšířen. Možnost dotčeného členského státu předložit své vyjádření totiž představuje, i když se rozhodne této možnosti nevyužít, základní záruku zamýšlenou Smlouvou o ES a dodržování této záruky je podstatnou procesní náležitostí řízení pro nesplnění povinnosti členským státem.

48 Soudní dvůr dále rozhodl, že ve všech případech nelze vyžadovat dokonalou shodu mezi zněním důvodů ve výzvě dopisem, výrokem odůvodněného stanoviska a návrhovými žádáními v žalobě, pokud předmět sporu nebyl rozšířen nebo

změněn, ale naopak pouze omezen (výše uvedený rozsudek ze dne 27. dubna 2006, Komise v. Německo, bod 61 a uvedená judikatura).

49 S přihlédnutím k této judikatuře se německá vláda mohla právem domnívat, jak ve stadiu postupu před zahájením soudního řízení, tak i při písemné části řízení před Soudním dvorem, že nemusí předkládat své vyjádření ohledně pátého bodu návrhových žádání, jelikož je třeba tento bod chápat jako návrh na uložení příkazu vůči ní. Návrh Komise na reformulaci, předložený poprvé při jednání, a opakovaný Komisí v její replice na námitku nepřípustnosti vznesenou v tomto ohledu Spolkovou republikou Německo v její žalobní odpovědi, který směřuje k přeměně uvedeného návrhu na uložení příkazu na návrh na určení nesplnění povinnosti, musí být tudíž odmítnut jako nepřípustný.

50 S ohledem na uvedené úvahy musí být prohlášena za nepřípustná návrhová žádání projednávané žaloby, jejichž předmětem je uložení povinnosti Spolkové republice Německo poukázat na účet Komise nepřevedené vlastní zdroje, zaplatit úroky z prodlení na základě článku 11 nařízení č. 1552/89 a č. 1150/2000 a sdělit informace o ostatních neuhrazených částkách.

51 Přezkum projednávané žaloby tak bude omezen na posouzení žalobních důvodů formulovaných v rámci prvního a druhého bodu návrhových žádání, a sice jednak neuvolnění 509 karnetů TIR v letech 1993 až 1995 v souladu s právními předpisy a nesprávného zaúčtování a neposkytnutí odpovídajících vlastních zdrojů, a jednak odmítnutí sdělit ostatní clo, proti kterému nebyly vzneseny námitky, týkající se neuvolňování karnetů TIR od roku 1994 do přinejmenším září 1996 v souladu s právními předpisy, které bylo rovněž poukázáno na účet B.

K věci samé

K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z nesrovnalostí při zpracování některých karnetů TIR, nesprávného zaúčtování a neposkytnutí odpovídajících částek Komisi

— Argumentace účastníků řízení

52 Komise tvrdí, že jelikož na pohledávky, kterých se týká probíhající řízení, bylo poskytnuto zajištění, musí být poukázány na účet A na základě čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1552/89. V režimu TIR je totiž na zaplacení cla poskytnuto zajištění, a sice karnety vydávané záručními sdruženími, které společně a nerozdílně s hlavním dlužníkem ručí za zaplacení cla a jiných poplatků v případě nesrovnalostí nebo podvodů v rámci operace TIR.

53 Komise uplatňuje, že účet B nemá chránit členské státy před nadměrným zatížením jejich rozpočtu, ale má umožnit Komisi lépe sledovat činnost členských států v oblasti vymáhání vlastních zdrojů zejména v případě podvodů a nesrovnalostí. Tento cíl by se stal absurdním, pokud by si každý členský stát mohl posoudit povahu zajištění podle svého uvážení a mohl by sám rozhodnout, aniž by se o tom dohodl s Komisí, kdy musí být pohledávka, na kterou bylo poskytnuto zajištění, poukázána na některý z účtů.

54 Z článku 6 nařízení č. 1552/89, posuzovaném v jeho celku, vyplývá, že zaúčtování nároků na účet A nepředpokládá, že zajištění je „bezprostředně a neprodleně

uplatnitelné". Musí být pouze uplatnitelné v případě, když při uplatnění zajištění není dlužník v platební neschopnosti schopen splatit celní dluh.

55 Podle Komise, i když německé orgány globálně zpochybňují, že zajištění ve výši 60 024 eur za karnet TIR stačí ve většině případů ke krytí pohledávek cla za zboží podléhající vysokému clu, konkrétním způsobem nezpochybňují, že by zajištění v projednávaném případě bylo dostatečné ke krytí pohledávek. Nezpochybňují ani to, že dotčené zajištění stačilo přinejmenším k částečnému krytí pohledávek ve všech případech, takže měly být minimálně v tomto rozsahu zaúčtovány na účet A, ledaže by bylo nutno přijmout jiný závěr z důvodu výpovědi smlouvy o zajištění skupinou pojistitelů na konci roku 1994.

56 Jelikož rozhodujícím datem je datum, kdy operace TIR začala, a datum, kdy bylo poskytnuto zajištění, pohledávky vzniklé před rokem 1995 měly být v každém případě poukázány na účet A a poskytnuty Komisi. Pokud jde o pohledávky vzniklé po roce 1995, tvrzení německých orgánů, že k tomuto datu bylo třeba se domnívat, že na pohledávky nebylo poskytnuto zajištění z důvodu výpovědi smlouvy o zajištění skupinou pojistitelů, mělo vést tyto orgány k tomu, že s ohledem na nedostatek zajištění neměly povolit postup TIR. Jestliže tento postup nicméně přijaly a poukázaly pohledávky na účet B z tohoto důvodu, musí nést rovněž riziko spojené s vymáháním těchto pohledávek. Je třeba vycházet ze zásady, že přinejmenším částečné zajištění bylo poskytnuto. Spolková republika Německo se dočasně vzdala svého práva vymáhat splatné pohledávky od záručního sdružení za podmínky, že toto sdružení bude nadále ručit do výše náležitého osobního příspěvku a že postoupí své pohledávky z titulu zajištění za zajistitelem. V důsledku toho bylo na pohledávky z roku 1995 a následné roky poskytnuto zajištění a měly být – přinejmenším částečně – zaúčtovány na účet A a poskytnuty Komisi, jelikož proti nim nebyly včas vzneseny námitky.

57 Skutečnost, že záruční sdružení ručí pouze podpůrně, nemá význam, pokud nemohou být pohledávky vymoženy od hlavního dlužníka. Podpůrné ručení je doplňkovým zajištěním vykazujícím časový odstup, které opravňuje věřitele hojit se na aktivech ručitele, pokud nestačí aktiva dlužníka. V souladu s čl. 8 odst. 1 úmluvy TIR mají členské státy možnost uplatnit své nároky u záručních sdružení.

58 Komise zdůrazňuje, že v probíhajícím řízení poukazuje pouze na pohledávky, které byly stanoveny podle právních předpisů. Článek 6 odst. 2 písm. b) druhá věta nařízení č. 1552/89 se v rozsahu, v němž stanoví, že „jsou proti nim vzneseny námitky", nepoužije tehdy, pokud je poskytnuté zajištění zpochybněno tím, že ručitel nevznese námitky proti hlavní pohledávce, ale pouze jeho schopnost plnit z titulu ručení je nejistá.

59 Komise též tvrdí, že úvahy Belgického království o možnosti vznesení námitek proti clu záručním sdružením jsou hypotetické, jelikož proti existenci sporných pohledávek nebyly vzneseny námitky. Došlo pouze k výpovědi smlouvy o ručení, načež členský stát poskytl svévolně odklad v platbě a neposkytl do rozpočtu Společenství zajištěné částky v souladu s povinnostmi, které pro něj vyplývaly z nařízení č. 1552/89. Takové jednání nemůže být k tíži uvedeného rozpočtu.

60 Konečně, německé orgány nepředložily žádný důkaz na podporu tvrzení, že svým dočasným vzdáním se dotčených pohledávek jednaly v zájmu Společenství, aby bylo

zabráněno zhroucení systému TIR. V tomto případě se tyto orgány měly v zájmu Společenství dohodnout s Komisí a ostatními členskými státy před rozhodnutím o tomto vzdání se práv. Jednostranný přístup uvedených orgánů svědčí právě o nesplnění povinnosti spolupráce uvedené v článku 10 ES, stejně jako prodlení s vyhověním žádosti několikráte opakované Komisí, aby jí uvedené orgány sdělily podmínky dohody uzavřené mezi spolkovou vládou a záručním sdružením, jakož i dohod případě uzavřených s ostatními ručiteli.

61 Pokud jde o dočasné vzdání se vymáhání částek zaúčtovaných na účet B, Komise uplatňuje, že německé orgány byly povinny přijmout s požadovanou péčí veškerá opatření nezbytná k tomu, aby byly vybrány částky odpovídající stanoveným vlastním zdrojům (čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1552/89). V projednávaném případě se nejedná o případ spadající pod čl. 17 odst. 2 první a druhou větu nařízení č. 1552/89, jelikož Spolková republika Německo se nemůže dovolávat splnění podmínek stanovených v tomto ustanovení, protože nedodržela stanovený postup a věcná kritéria použití (nepředvídatelnost, výjimečné okolnosti) tohoto ustanovení nejsou splněna. Hypotetické události, jako je například zhroucení systému zajištění, nestačí k odůvodnění jednání německých orgánů.

62 Spolková republika Německo uplatňuje, že jelikož záruční sdružení od roku 1993 již neposkytovala dostatečné zajištění pro pohledávky z karnetů TIR nevyřízených z důvodu závratného nárůstu případů předkládaných skupině pojistitelů, kteří čím dále tím častěji odmítali ručit za původních podmínek, celní orgány správně poukázaly dotčené pohledávky na účet B.

63 Podle samotného znění čl. 6 odst. 2 a bodů odůvodnění nařízení č. 1552/89 mají být na účet A zaúčtovány pouze pohledávky, na které bylo poskytnuto zajištění, u kterých je jisté, že zajištění bude moci být skutečně uplatněno, čemuž tak není v případě záručních sdružení v platební neschopnosti, jejichž majetek je zjevně nedostatečný, nebo vypovězených či vadných mezinárodních zajišťovacích nástrojů (článek 6 úmluvy TIR). Neuhrazené pohledávky, na které bylo však poskytnuto zajištění, již ze zásady patří mezi „nároky, které dosud nejsou uhrazeny" [(čl. 6 odst. 2 písm. b) nařízení č. 1552/89] a od této zásady se lze odchýlit jen tehdy, pokud se zajištění ukáže být bez obtíží uplatnitelné. Členské státy nejsou povinny předem hradit pohledávky, na které nebylo poskytnuto zajištění nebo bylo poskytnuto zajištění nedostatečné.

64 V jiných celních režimech je na rozdíl od systému karnetů TIR, ve kterém jsou celní orgány povinny přijmout „zajištění" definované na mezinárodní úrovni (zajištění s maximální částkou za každý karnet, sdružení v zemi, ve které vzniká celní dluh), částka dotčených celních dluhů v každém okamžiku zajištěna [článek 192 nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, s. 1, dále jen „celní kodex")]. Celní pohledávky, u kterých se ukáže, že nebudou moci být vymoženy z důvodu systému zajištění vytvořeného mezinárodní úmluvou, nemohou být postaveny naroveň pohledávkám, na které bylo poskytnuto zajištění ve smyslu nařízení č. 1552/89. Pokud by tomu tak nebylo, členské státy by byly vždy povinny uvolnit běžné rozpočtové zdroje, aby uhradily nevymahatelné pohledávky, aniž by však byly jakýmkoli způsobem za tuto nemožnost vymožení odpovědny.

65 Komise činí nesprávně rozdíl mezi obdobím před a po 1. lednu 1995. Výpověď smlouvy o zajištění skupinou pojistitelů znamenala okamžité a zpětně účinné zastavení plateb. Navíc, jelikož zajištění má pouze podpůrnou povahu, předtím, než se německé orgány mohly v souladu s právními předpisy obrátit na záruční sdružení, musely zahájit a dokončit vyšetřování a daňové řízení (čl. 8 odst. 7 úmluvy TIR) trvající někdy několik let, tedy po roce 1994.

66 V rozporu s tím, co tvrdí Komise, v návaznosti na výpověď smlouvy o zajištění na konci roku 1994 nemohly německé orgány odmítnout používání postupu TIR, ledaže by souhlasily s tím, že mimo téměř úplného paralyzování obchodu východ-západ dojde i k jednostrannému porušení nedílné součásti celního práva Společenství (článek 91 celního kodexu). Členský stát totiž v zásadě nemůže z vlastního podnětu vyžadovat doplňující zajištění, aniž by porušil ustanovení režimu TIR.

67 Podpůrně, i kdyby bylo třeba se domnívat, že se jednalo o „pohledávky, na které bylo poskytnuto zajištění", uvedené částky neměly být poskytnuty Komisi, protože nemohly být vymoženy zejména z důvodu vyšší moci ve smyslu čl. 17 odst. 2 první věty nařízení č. 1552/89. Takové částky se tedy neměly objevit ani na účtu A, ani na účtu B, bez ohledu na to, zda se jednalo o pohledávku hlavní nebo vedlejší, jako například o zajištění. Německé orgány učinily vše proto, aby vymohly splatné pohledávky od záručních sdružení (vzorový postup proti záručním sdružením, kontrola nedostatečnosti majetku sdružení).

68 Krom toho protože IRU byla přinucena zahájit dlouhá rozhodčí řízení proti skupině pojistitelů, která stále probíhají, a hospodářská obnova záručních sdružení bude trvat několik let, je již od počátku jasné, že vymožení bylo v dlouhodobém výhledu nebo dokonce vůbec ve smyslu čl. 17 odst. 2 druhé věty nařízení č. 1552/89 nemožné z důvodu zjevné a vážné nedostatečnosti majetku záručních sdružení a nedostatku vůle ze strany skupiny pojistitelů nést odpovědnost za platby. Dohody se záručními sdruženími byly prvním náznakem obnovení jejich platební schopnosti, umožňující jim opětovně pokračovat v jejich činnosti.

69 Belgické království uplatňuje, že členské státy jsou povinny poskytnout clo Komisi pouze tehdy, pokud bylo zcela zaplaceno, a nikoliv, jak tvrdí Komise, pokud bylo na

část cla poskytnuto zajištění. Jakékoli jiné řešení by bylo v rozporu s účelem účtu B, podle kterého členské státy nemusí poskytovat částky, jejichž zaplacení si nemohou vymoci.

70 Belgická vláda se rovněž domnívá, že Spolková republika Německo neporušila zásadu loajality Společenství. Tím, že se dohodla se záručními sdruženími na moratoriu, Spolková republika Německo zabránila, jak vysvětlila, ještě vážnější újmě systému TIR, neboť v případě soudních řízení by se tato sdružení okamžitě dostala do úpadku, což by vedlo ke zhroucení systému TIR a k nemožnosti vymožení, uvedené v čl. 17 odst. 2 druhé větě nařízení č. 1552/89. Mimoto je jen málo loajální ze strany Komise vytýkat členským státům, že neplní povinnosti, které pro ně vyplývají z práva Společenství, přestože Komise věděla o problémech záručních sdružení s platbami.

Závěry Soudního dvora

71 Tímto žalobním důvodem Komise v podstatě německým orgánům vytýká, že se jednostranně vzdaly toho, aby soudní cestou od záručních sdružení vymáhaly stanovené pohledávky týkající se karnetů TIR, kterých se týká probíhající řízení, že nesprávně zaúčtovaly odpovídající vlastní zdroje, když je nepoukázaly na účet A, a že je neposkytly Komisi včas v rozporu zejména s čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1552/89.

72 Je třeba bez dalšího uvést, že německá vláda nezpochybňuje, že řízení směřující k soudnímu vymožení částek odpovídajících sporným karnetům TIR byla přerušena

nebo dokonce nebyla zahájena, jelikož se záručními sdruženími byly uzavřeny dohody, kterými se německé orgány dočasně vzdaly svých práv. Tato vláda rovněž připouští, že odpovídající výše pohledávek byla zaúčtována na účet B a že uvedené pohledávky z operací TIR byly s konečnou platností stanoveny mezi roky 1993 a 1995, takže se jedná o stanovené nároky ve smyslu čl. 2 odst. 1 nařízení č. 1552/89. Naopak tato vláda popírá, že tímto porušila své povinnosti na základě nařízení č. 1552/89.

73 Jak Soudní dvůr připomenul v bodě 66 rozsudku ze dne 15. listopadu 2005 (Komise v. Dánsko, C-392/02, Sb. rozh. s. I-9811), na základě čl. 17 odst. 1 a 2 nařízení č. 1552/89 jsou členské státy povinny přijmout veškerá nezbytná opatření, aby zajistily, že částky odpovídající nárokům stanoveným podle článku 2 téhož nařízení budou poskytnuty Komisi. Členské státy tuto povinnost nemají jedině tehdy, pokud tyto částky nemohly být vybrány z důvodu vyšší moci, nebo jestliže se ukáže, že v dlouhodobém výhledu není vybrání těchto částek možné z důvodů, které jim nemohou být přičítány.

74 Pokud jde o zaúčtování vlastních zdrojů, čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1552/89 stanoví, že účty vlastních zdrojů vede ministerstvo financí každého členského státu nebo jiný subjekt pověřený každým členským státem. Na základě odstavce 2 písm. a) a b) téhož článku jsou členské státy povinny zaúčtovat nároky stanovené podle článku 2 tohoto nařízení nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven, na účet A, aniž by byla dotčena možnost poukázat na účet B ve stejné lhůtě stanovené nároky, které „dosud nejsou uhrazeny" a na něž „nebylo poskytnuto žádné zajištění", jakož i stanovené nároky, na něž „bylo poskytnuto zajištění, proti nimž jsou vzneseny námitky a jejich výše by se mohla po vyřešení vzniklých sporů změnit".

75 Pro účely poskytování vlastních zdrojů čl. 9 odst. 1 nařízení č. 1552/89 stanoví, že postupem podle článku 10 uvedeného nařízení poukáže každý členský stát vlastní zdroje na účet vedený na jméno Komise. V souladu s odstavcem 1 tohoto posledně uvedeného ustanovení po odečtení nákladů spojených s vybíráním vlastních zdrojů se vlastní zdroje připisují na příslušné účty nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven podle článku 2 téhož nařízení, s výhradou nároků poukazovaných na účet B na základě čl. 6 odst. 2 písm. b) tohoto nařízení, které musí být zaúčtovány nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byly nárokované částky „uhrazeny".

76 V rámci probíhajícího řízení německá vláda neuplatnila, že proti sporným nárokům byly včas vzneseny námitky a že by se jejich výše mohla po vyřešení vzniklých sporů změnit ve smyslu č. 6 odst. 2 písm. b) nařízení č. 1552/89. V projednávaném případě je nesporné, že se spory týkají uplatnění zajištění, a nikoliv existence či částky sporných pohledávek, jelikož tato částka byla s konečnou platností stanovena.

77 Německá vláda tvrdí, že dotčené neuhrazené nároky mohly být právem poukázány na účet B, jelikož na ně nebylo ve skutečnosti poskytnuto zajištění ve čl. 6 odst. 2 písm. b) nařízení č. 1552/89. Uvedená vláda nezpochybňuje jako takovou kvalifikaci ručení poskytnutého záručními sdruženími v rámci operace TIR jako „zajištění" ve smyslu uvedeného ustanovení. Uplatňuje, že s ohledem na nefunkčnost systému zajištění, na kterém spočívá režim tranzitu na podkladu karnetu TIR od roku 1993, po odmítnutí skupiny pojistitelů uhradit zaplacené částky německým záručním sdružením, se uvedené zajištění neukázalo uplatnitelným z důvodu platební neschopnosti těchto sdružení, takže dotčené nároky musely být zaúčtovány na účet B jakožto nezajištěné pohledávky.

78 Je třeba uvést, že práva a povinnosti záručního sdružení stanovená v rámci úmluvy TIR jsou upravena uvedenou úmluvou a současně právem Společenství a smlouvou o ručení, řídící se německým právem, kterou uvedené sdružení uzavřelo se Spolkovou republikou Německo (rozsudek ze dne 23. září 2003, BGL, C-78/01, Recueil, s. I-9543, bod 45).

79 Na základě článku 193 celního kodexu může být jistota požadovaná za účelem zajištění zaplacení celního dluhu poskytnuta stanovením ručitele a v souladu s článkem 195 téhož kodexu se ručitel písemně zaváže, že společně a nerozdílně s dlužníkem splní zaručenou výši celního dluhu při jeho splatnosti.

80 Pokud jde konkrétněji o přepravu zboží na podkladě karnetů TIR, které se týká čl. 91 odst. 2 písm. b) celního kodexu, z čl. 8 odst. 1 úmluvy TIR vyplývá, že smlouvou o ručení se záruční sdružení stejně tak zavazují zaplatit clo splatné dlužníkem a s uvedeným dlužníkem společně a nerozdílně ručí za zaplacení výše uvedených částek, i když na základě odstavce 8 téhož článku musí příslušné orgány podle možnosti žádat o zaplacení osobu, která je přímo dluží, dříve než svůj nárok uplatní vůči záručnímu sdružení.

81 Za těchto podmínek nemůže být zpochybněno, že ručení poskytnuté záručními sdruženími v rámci operace TIR spadá pod pojem „zajištění" ve smyslu čl. 6 odst. 2 písm. b) nařízení č. 1552/89.

82 Je třeba nicméně upřesnit, že v souladu s čl. 8 odst. 3 úmluvy TIR je věcí členských států stanovit maximální částky za karnet TIR, které mohou být po záručním sdružení požadovány.

83 Tudíž, jak ostatně Komise připouští, stanovené nároky z operací TIR musí být v zásadě zaúčtovány na účet A a poskytnuty Komisi v souladu s článkem 10 nařízení č. 1552/89 až do výše maximální výše zajištění dohodnuté v rámci režimu TIR, i když částka celního dluhu případně převyšuje uvedenou maximální výši.

84 Jak správně uvedla generální advokátka v bodech 86 a 89 svého stanoviska, tento výklad je v souladu s cíli sledovanými zavedením účtu B, jehož cílem je, jak uvádí pátý bod odůvodnění nařízení č. 1552/89, umožnit Komisi podrobněji sledovat činnost, kterou členské státy vyvíjejí při vybírání vlastních zdrojů a krom toho i zohlednit finanční riziko, kterému se vystavují.

85 Argumentaci německé vlády, podle které bylo důsledkem krize režimu TIR, která způsobila zhroucení systému zajištění, na kterém spočívá tento režim, že od roku 1993 nebyly již sporné pohledávky ve skutečnosti zajištěny, takže odpovídající částky musely být zaúčtovány na účet B, nelze přijmout.

86 Aniž by bylo nezbytné přezkoumat, zda systém zajištění zavedený úmluvou TIR již od roku 1993 řádně nefungoval, zdá se, jak uplatnila Komise, že jednostranné rozhodnutí německých orgánů přerušit sporné postupy směřující k vymožení částek od záručních sdružení, uzavřít s těmito sdruženími moratorium a zaúčtovat v důsledku toho uvedené nároky, které byly stanoveny s konečnou platností, na účet B, porušuje v každém případě povinnost, která pro členské státy vyplývá z čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1552/89, přijmout veškerá nezbytná opatření, aby zajistily, že vlastní zdroje budou v souladu s tímto nařízením poskytnuty Komisi.

87 Uvedený čl. 17 odst. 1 je totiž zvláštním výrazem požadavků loajální spolupráce vyplývajících z článku 10 ES, podle kterých jsou členské státy jednak povinny obrátit se na Komisi s problémy vzniklými při použití práva Společenství (viz obdobně zejména rozsudek ze dne 2. července 2002, Komise v. Španělsko, C-499/99, Recueil, s. I-6031, bod 24) a jednak nejsou oprávněny zavádět vnitrostátní zajišťovací opatření proti námitkám, výhradám a podmínkám, které by Komise mohla formulovat (viz obdobně rozsudek ze dne 5. května 1981, Komise v. Spojené království, 804/79, Recueil, s. 1045, bod 32). V projednávaném případě je přitom nesporné, že Spolková republika Německo jednala jednostranně, a to i poté, co Komise formulovala námitky.

88 Tato povinnost je o to významnější, že, jak Soudní dvůr uvedl v bodě 54 výše uvedeného rozsudku Komise v. Dánsko, neuhrazené příjmy z vlastního zdroje musí být vyrovnány buď jiným vlastním zdrojem nebo přizpůsobením výdajů.

89 Krom toho se německá vláda nemůže dovolávat existence vyšší moci ve smyslu čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1552/89. Podle ustálené judikatury musí být pojem vyšší moci chápán ve smyslu okolností nezávislých na tom, kdo se jí dovolává, neobvyklých a nepředvídatelných, jejichž důsledkům nemohlo být i přes veškerou vynaloženou péči zabráněno (viz zejména rozsudek ze dne 5. února 1987, Denkavit, 145/85, Recueil, s. 565, bod 11). Svým jednostranným jednáním popsaným v bodě 86 tohoto rozsudku přitom Spolková republika Německo nevynaložila veškerou péči, aby zabránila tvrzeným důsledkům.

90 Za těchto podmínek je třeba dojít k závěru, že první žalobní důvod je opodstatněný.

Ke druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu z odmítnutí sdělit Komisi ostatní částky nesprávně poukázané na účet B

— Argumentace účastníků řízení

91 Komise uvádí, že čl. 18 odst. 2 a 3 nařízení č. 1552/89 je v oblasti vlastních zdrojů Společenství výrazem povinnosti spolupráce, kterou mají členské státy. Za těchto podmínek má Komise za to, že může, aniž by porušila zásadu proporcionality, po Spolkové republice Německo požadovat, aby jí sdělila informace nezbytné k ověření existence a dosahu nesplnění povinnosti, kterého se dovolává v rámci probíhajícího řízení.

92 Německá vláda odpovídá, že se Komise nemůže dovolávat obecného práva na informace. Takové právo v případě neexistence právní úpravy Rady Evropské unie neexistuje. Povinnost loajální spolupráce uvedená v článku 10 ES neodůvodňuje, aby Komise po členských státech požadovala sdělení nepřiměřených informací, a to tím spíše, že vyhovět této žádosti by znamenalo paralyzovat práci příslušných celních úřadů po dobu několika týdnů.

— Závěry Soudního dvora

93 Z článku 10 ES vyplývá, že členské státy jsou povinny v dobré víře spolupracovat při jakémkoli šetření Komise na základě článku 226 ES a poskytovat Komisi veškeré informace požadované za tímto účelem (viz zejména rozsudek ze dne 6. března 2003, Komise v. Lucembursko, C-478/01, Recueil, s. I-2351, bod 24).

94 Pokud jde o povinnost členských států přijmout v loajální spolupráci s Komisí opatření umožňující zajistit použití předpisů Společenství týkajících se stanovení případných vlastních zdrojů, Soudní dvůr rozhodl, že z uvedené povinnosti, zakotvené konkrétněji v oblasti přezkumu v článku 18 nařízení č. 1552/89, vyplývá, že pokud je Komise v široké míře závislá na informacích poskytnutých dotyčným členským státem, členský stát je povinen poskytnout Komisi doklady a jiné užitečné dokumenty za přiměřených podmínek, aby Komise mohla ověřit, zda a případně v jakém rozsahu se dotčené částky vztahují k vlastním zdrojům Společenství (výše uvedený rozsudek ze dne 7. března 2002, Komise v. Itálie, body 89 až 91).

95 Po kontrolách provedených zaměstnanci Komise v Německu v listopadu 1997, při kterých byl zjištěn určitý počet s konečnou platností stanovených nároků z operací TIR, které byly poukázány na účet B, Komise několikrát od října 1998 žádala německé orgány, aby jí sdělily všechny ostatní celní částky, proti kterým nebyly vzneseny námitky a se kterými bylo zacházeno obdobně, pokud jde o karnety TIR neuvolněné německými celními úřady od roku 1994.

96 Spolková republika tím, že této žádosti nevyhověla, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají konkrétněji z čl. 18 odst. 2 nařízení č. 1552/89, podle kterého jsou členské státy zejména povinny na žádost Komise provádět doplňkové kontroly, přičemž tato žádost musí uvádět důvody takové kontroly.

97 Jak bylo uvedeno v bodě 95 tohoto rozsudku, žádost Komise byla totiž odůvodněna zjištěním, učiněným při kontrole provedené v listopadu 1997, určitého počtu případů, které podle tohoto orgánu ukazovaly na porušení nařízení č. 1552/89. Komise byla tedy naprosto oprávněna požadovat po Spolkové republice Německo, aby provedla doplňkové kontroly ve smyslu čl. 18 odst. 2 tohoto nařízení za tím účelem, aby jí poskytla informace o ostatních podobných případech během dotčeného období.

98 Za těchto podmínek je druhý žalobní důvod rovněž opodstatněný.

99 S ohledem na předcházející úvahy je třeba učinit závěr, že Spolková republika Německo tím, že:

— neuvolňovala určité tranzitní doklady (karnety TIR) v souladu s právními předpisy, s tím důsledkem, že z toho vyplývající vlastní zdroje nebyly ani správně zaúčtovány, ani poskytnuty včas Komisi;

— nesdělila Komisi všechny ostatní celní částky, proti kterým nebyly vzneseny námitky a se kterými bylo zacházeno obdobně (poukázání na účet B namísto poukázání na účet A), pokud jde o neuvolňování karnetů TIR německými celnicemi od roku 1994 až do novelizace spolkové vyhlášky z roku 1996,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z nařízení č. 1552/89 ze dne 29. května 1989, nahrazeného s účinností od 31. května 2000 nařízením č. 1150/2000.

K nákladům řízení

100 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Spolková republika Německo neměla v podstatné části věci úspěch, je namístě posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení. V souladu s odstavcem 4 téhož článku ponese Belgické království vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Spolková republika Německo tím, že neuvolňovala určité tranzitní doklady (karnety TIR) v souladu s právními předpisy, s tím důsledkem, že z toho vyplývající vlastní zdroje nebyly ani správně zaúčtovány, ani poskytnuty včas Komisi Evropských společenství;**

nesdělila Komisi Evropských společenství všechny ostatní celní částky, proti kterým nebyly vzneseny námitky a se kterými bylo zacházeno obdobně (poukázání na účet B namísto poukázání na účet A), pokud jde o neuvolňování karnetů TIR německými celnicemi od roku 1994 až do novelizace vyhlášky spolkového ministra financí ze dne 11. září 1996,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1552/89 ze dne 29. května 1989, kterým se provádí rozhodnutí 88/376/EHS, Euratom o systému vlastních zdrojů Společenství, nahrazeného s účinností od 31. května 2000 nařízením Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 ze dne 22. května 2000, kterým se provádí rozhodnutí 94/728/ES, Euratom o systému vlastních zdrojů Společenství.

2) Ve zbývající části se žaloba zamítá.

3) Spolkové republice Německo se ukládá náhrada nákladů řízení.

4) Belgické království ponese vlastní náklady řízení.

Podpisy.